

Postanowienie z dnia 7 maja 2009 r.

III UK 20/09

1. Jeżeli podstawę wznowienia postępowania stanowi ujawnienie nowych faktów i dowodów, to we wznowionym postępowaniu uwzględnia się je i ocenia wspólnie ze zgromadzonym dotychczas materiałem dowodowym, a nie rozstrzyga wyłącznie na podstawie nowych dowodów.

2. Jeżeli podstawę wznowienia stanowi oparcie rozstrzygnięcia na akcie normatywnym uznanym następnie przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą, rozpatrywanie sprawy powoduje konieczność uwzględnienia innego stanu prawnego w takim zakresie, w jakim wpływa on na orzeczenie wydane w tym postępowaniu.

Przewodniczący SSN Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 7 maja 2009 r. sprawy z odwołania Józefa S. Przedsiębiorstwa Budowlano Usługowego „S.-P.” spółki jawnej w S. i Józefa D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w R. o zasiłek chorobowy, na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się Józefa S. Przedsiębiorstwa Budowlano Usługowego „S.-P.” spółki jawnej w S. od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Przemyśle z dnia 22 grudnia 2008 r. [...]

o d m ó w i ł przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 22 grudnia 2008 r. [...] Sąd Okręgowy w Przemyśle oddalił skargę Józefa S. PBU „S.-P.” S.J. w S. (wnioskodawca) o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Przemyśle z dnia 16 marca 2007 r. [...] oraz wyrokiem Sądu Okręgowego w Przemyśle z dnia 29 czerwca 2007 r. [...].

Wnioskodawca zaskarżył powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną, wskazując jako podstawy skargi naruszenie przepisów prawa materialnego oraz procesowego. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pełnomocnik wnioskodawcy podnosił, że w sprawie występuje szereg zagadnień prawnych. Jako pierwsze wskazał zagadnienie, „czy sąd oddalając skargę o wznowienie postępowania może oprzeć swoje orzeczenie na innej podstawie prawnej, od tej, która stanowiła podstawę orzekanie w ramach prawomocnie zakończonego postępowania, jeżeli nie ulegają zmianie ustalenia faktyczne”. Według pełnomocnika wnioskodawcy art. 412 § 1 k.p.c. może być interpretowany w ten sposób, że „granice określone przez podstawę wznowienia wynikającą z art. 401¹ k.p.c. nie pozwalają sądowi na pominięcie przepisu zakwestionowanego przez Trybunał Konstytucyjny i jednocześnie oparcie orzeczenia na innej podstawie prawnej, a także odmiennej ocenie tego samego stanu faktycznego, który wcześniej stanowił podstawę do stosowania przepisu zakwestionowanego przez Trybunał Konstytucyjny. W ramach postępowania o wznowienie postępowania z uwagi na istnienie przesłanki z art. 401¹ k.p.c. sąd nie może uzasadnić oddalenia skargi o wznowienie postępowania z powodu istnienia innej (alternatywnej) podstawy prawnej, której Trybunał Konstytucyjny nie zakwestionował”.

Kolejne zagadnienie sformułował następująco: „czy okoliczności od których uzależnia się wydanie orzeczenia w sprawie o wznowienie postępowania powinny mieć bezpośredni związek z przesłanką wznowienia przewidzianą w art. 401¹ k.p.c., czy też sąd powinien sprawę rozpoznawać na nowo, dokonując ponownej oceny stanu faktycznego i rozważając zastosowanie innych norm prawnych, których Trybunał Konstytucyjny nie zakwestionował”. Zdaniem pełnomocnika wnioskodawcy „uwzględniając nadzwyczajny charakter wznowienia postępowania można przyjąć, że sąd powinien ograniczyć swe ustalenia do wpływu, jaki miało orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego na wynik prawomocnie zakończonej sprawy”, zaś konsekwencją ustalenia, że podstawą zapadłego wyroku był przepis uznany za niezgodny z Konstytucją powinno być orzeczenie uchylające lub zmieniające prawomocny wyrok.

Jako trzecie zagadnienie prawne wymagające rozstrzygnięcia, pełnomocnik wnioskodawcy wskazał zastosowanie art. 58 k.c. jako zamienniej podstawy prawnej, z której można wywodzić zasadność poprzedniego orzeczenia.

Wreszcie, zdaniem pełnomocnika wnioskodawcy „poważne wątpliwości budzi również zastosowanie art. 12 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym

od osób fizycznych do przyjęcia, iż premii oraz nagrody nie uwzględnia się w podstawie ustalania wymiaru zasiłku chorobowego, co w sposób istotny jest sprzeczne z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, które szczegółowo wylicza, które przychody pracownika są uwzględniane w podstawie wymiaru składek, a tym samym w podstawie ustalania wysokości zasiłku chorobowego” oraz „brak zastosowania art. 38 ust. 1 w związku z art. 36 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku z błędnym ustaleniem w zaskarżonym wyroku podstawy wymiaru zasiłku chorobowego przez nieuwzględnienie tego przepisu, a szczególnie przez pominięcie w tych ustaleniach samej umowy o pracę”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania. Zagadnienia prawne dotyczące wznowienia postępowania, które wnioskodawca wskazał w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zostały już rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W dotychczasowym orzecznictwie wyjaśniono już bowiem, że „ponowne rozpoznanie sprawy po wznowieniu postępowania (art. 412 § 1 k.p.c.), będącego następstwem uznania istnienia podstawy wznowienia przewidzianej w art. 403 § 2 k.p.c., obejmuje uwzględnienie nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, ich oceny z dotychczas zgromadzonym materiałem i stwierdzenie, w jakim zakresie okoliczności objęte tą podstawą wpłyną na treść poprzedniego orzeczenia” oraz że uwzględnienie tych dowodów „nie może prowadzić do kontroli poprzednio wydanego orzeczenia i jeśli powyższe „nowości” nie wpływają na jego treść” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2009 r., II CSK 501/08). W odniesieniu do podstawy obejmującej nowe fakty i dowody zachodzi więc potrzeba uwzględnienia ich i oceny wspólnie ze zgromadzonym dotychczas w sprawie materiałem, a nie rozstrzygnięcia sprawy na podstawie wyłącznie nowych dowodów (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2007 r., III CSK 56/07). Wyjaśniono również, że rozpatrywanie sprawy na nowo w granicach zakreślonych podstawami wznowienia oznacza, że podstawy te decydują o tym, w jakim zakresie wyniki poprzedniego rozpatrywania

sprawy należy uwzględniać przy wydawaniu orzeczenia we wznowionym postępowaniu. Trzymając się ściśle konkretnych przyczyn wznowienia sąd nie rozpoznaje po raz kolejny sprawy w pełnym zakresie, tj. w zakresie w jakim sprawę rozpoznaje sąd pierwszej lub drugiej instancji. Jego działanie ma jedynie charakter kierunkowy i ograniczone jest przez samego skarżącego, który opiera skargę na konkretnej przyczynie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2007 r., III CSK 56/07).

W przypadku gdy podstawą wznowienia było oparcie rozstrzygnięcia na akcie normatywnym uznanym później przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą, rozpatrywanie sprawy będzie powodowało konieczność uwzględnienia innego stanu prawnego w takim zakresie, w jakim wpływa on na orzeczenia wydawane w tym postępowaniu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2007 r., III CSK 56/07). Zatem stosownie do art. 412 § 1 k.p.c. zakres ponownego rozpatrywania sprawy obejmuje ustalenie istnienia powoływanej podstawy oraz jej wpływu na treść poprzednio wydanego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2009 r., II CSK 501/08).

Tymczasem argumentacja pełnomocnika skarżącego w tym zakresie oparta jest na błędnym założeniu, zgodnie z którym stwierdzenie niekonstytucyjności przepisu, który stanowił jedną z podstaw prawnych orzeczenia, którego skarga o wznowienie postępowania dotyczy, oznacza konieczność wydania pozytywnego dla wnioskodawcy rozstrzygnięcia. Skutek taki nie wynika zaś z art. 412 § 1 k.p.c. w związku z art. 401¹ k.p.c., ponieważ sąd może oddalić skargę o wznowienie postępowania, jeżeli okoliczności uzasadniające wznowienie postępowania istnieją, ale nie mają wpływu na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia. Tak też orzekł Sąd Okręgowy w zaskarżonym skargą kasacyjną wyroku, że nawet w przypadku pominięcia niekonstytucyjnego przepisu, który został zastosowany w wyroku Sądu Okręgowego w Przemyśle z dnia 29 czerwca 2007 r., III Ua 42/07, inne zastosowane w tym orzeczeniu przepisy, w szczególności zaś art. 58 § 2 k.c., uzasadniają oddalenie skargi o wznowienie, gdyż wyrok, którego skarga dotyczy odpowiada prawu.

Z kolei „zastosowanie art. 58 k.c. jako zamiennej podstawy prawnej” oraz „zastosowanie art. 12 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych do przyjęcia, iż premii oraz nagrody nie uwzględnia się w podstawie ustalania wymiaru zasiłku chorobowego, co w sposób istotny jest sprzeczne z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia eme-

rytalne i rentowe, które szczegółowo wylicza, które przychody pracownika są uwzględniane w podstawie wymiaru składek, a tym samym w podstawie ustalania wysokości zasiłku chorobowego” i „brak zastosowania art. 38 ust. 1 w związku z art. 36 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku z błędnym ustaleniem w zaskarżonym wyroku podstawy wymiaru zasiłku chorobowego przez nieuwzględnienie tego przepisu, a szczególnie przez pominięcie w tych ustaleniach samej umowy o pracę” nie są zagadnieniami prawnymi w rozumieniu art. 393⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., zaś kwestia, czy w zaskarżonym wyroku sąd prawidłowo zastosował powyższy przepis nie stanowi okoliczności uzasadniającej przyjęcie kasacji do rozpoznania, chyba że skarżący wykaże w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, że nieprawidłowość w tym zakresie czyni skargę oczywiście zasadną w rozumieniu art. 393⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

=====